

УДК 2.2

БІЛІМ БЕРУДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ РӨЛІ

Нұрлан Лина

linayer@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ-нің Педагогикалық өлшеулер мамандығының магистранты,
Нұрсұлтан, Қазақстан

Ғылыми жетекші – п.ғ.д, профессор А.М. Мубараков

Түйін: Заманауи білім беру жүйесі жаңа ақпараттық қоғамдағы кәсіби қызметке жаңа буынды дайындауға арналған. Мақалада қоғамды ақпараттандыру жағдайында білім берудің жаңа парадигмасы қажеттілігі көрсетілген, білім берудің жаңа моделі ұсынылып, оқу процесін ұйымдастырудың негізгі мәселелері нақты көрсетілген. Қашықтықтан оқыту икемділігі оқушының жеке білім беру траекториясын құруға мүмкіндік береді.

Кілт сөздер: білім беру жүйесі, білім беру, модернизация, оқыту, ақпараттық технологиялар, қашықтықтан оқыту.

Бүгінгі заман талабы білім беру жүйесінің алдына жаңа міндеттер қойып отыр. Өркендеп бара жатқан әлемдік мәдениетпен иық теңестіре алатын ел болу үшін ұлттық рухтағы қағидалары мен әлемдік білім беру технологияларын ұштастыра қолдану қажеттігі туындап отыр. Қазіргі білім берудің стратегиялық мақсаты өз жауапкершілігін сезіне алатын, өздігінен әрекет етуге қабілетті, барлық істе сауатты (іскер) тұлғаны тәрбиелеуді қамтамасыз ету болып табылады. Сондықтан қазіргі білім беру жүйесінде жаңа технологияларды енгізу

күннен күнге басты талапқа айналып, осы әдістерді жетілдіре түсу қажеттігі күшейіп келеді. Мәдениетті қоғамның қазіргі кезеңі ақпараттандыру үрдісімен сипатталады. Қоғамды ақпараттандыру дегеніміз — глобалды әлеуметтік процесс. Қазіргі қоғамды ақпараттандыру үрдісінің бағыттарының бірі білім беруді ақпараттандыру болып табылады. [1, 126-131бб]. Білім беруді ақпараттандыру — бұл білім беру ортасын оқытудың, тәрбиенің психологиялық-педагогикалық мақсаттарына бағытталған ақпараттық технологияларды қолайлы пайдалану мен өңдеу тәжірибесімен және әдістемесімен қамтамасыз ету процесі. Қазіргі білім беру жүйесі оқушыны тек білім қорымен қаруландыруға ғана емес, сонымен қатар елдегі тез өзгеріп отыратын жағдайға, өзін-өзі тәрбиелеудің берік білімдерін, дағдылары мен дағдыларын үнемі игеру қажеттілігін қалыптастыруға арналған. адамның бүкіл белсенді өмірінде оларды алуға шығармашылық көзқарасты қамтамасыз ету. Білім беру туралы заңда «Білім беру дегеніміз - бұл әлеуметтік маңызы бар игілік болып табылатын және адамның, отбасының, қоғам мен мемлекеттің мүдделері үшін жүзеге асырылатын тәрбиелеу мен оқытудың бірыңғай мақсатты процесі» [2].

Тәрбие ұғымының маңызды түсіндірмесін оқыту терминінен бөлек қарастыруға болмайды. Х.А. Давыдов, бұл студенттердің кәсіби білімді игерудегі белсенді оқу-танымдық іс-әрекетін басқарудың мақсатты процесі студенттердің мамандықты өз бетінше игеруіне қажетті дағдылар, шығармашылық қабілеттерін дамыту, дүниетанымы мен жеке қасиеттерін қалыптастыру деп түсіндірді [3,37 бб]. Бір уақытта Л.Г.Семушина оқыту технологиясын білім алушы мен мұғалім өзара әрекеттесетін және адамның білім алуы, тәрбиесі мен дамуы жүйелі және мақсатты түрде жүзеге асырылатын екі жақты процесс ретінде ұсынады [4,23 бб]. Қашықтықтан оқытуды дамыта отырып, халықтың білім деңгейінің жоғарылауына үміт бар, оны алуға қол жетімділікті кеңейту, жоғары оқу орындарындағы білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыру, мамандардың үнемі біліктілігін арттыру.

Ғылыми әдебиеттерде қашықтықтан оқыту әдістерін қолдану аясындағы кең ауқымдар ұсынылған: электронды оқыту, виртуалды оқыту, аралас оқыту, желілік оқыту, TEL (технологиямен ендіру), СВТ (компьютерлік оқыту.), WBT (веб-тренинг) [5,49 бб].

В.Г.Домрачев, қашықтықтан оқыту «дербес компьютерлерді, бейне техникасын, аудио техниканы, ғарыштық және оптикалық-талшықты технологияларды пайдалануға негізделген ақпараттық технологияларды қолдануды қамтамасыз ететін қашықтықтан оқытудың жаңа кезеңі» ретінде қарастырылс [6,7 бб]. Өз кезегінде А.Н. Тихонов қашықтықтан оқыту туралы жоғары білімнің әлеуетін қолдаудың маңызды бағыты туралы айтады. Қашықтықтан оқытудың құндылығы мынада: ол ел халқының кең сапалы және мобильді білім алуға мүмкіндік береді [7, 21 бб].

Ақпараттық технологияларды оқу үдерісіне белсенді енгізу ақпарат берудің электрондық құралдарына негізделген білім берудің инновациялық білім беру түрлерінің пайда болуына ықпал етті. Оқытудың осы формаларының бірі - компьютерлік оқыту. Компьютерлік оқыту құралын құру кезінде бақылаудың оқу құралдарын жасаудың әдістемелік және дидактикалық принциптерін ескеру қажет. Осы форматтағы сабақтарды ұйымдастырған кезде оқушының жеке ерекшеліктерін, оның алдын-ала өзін-өзі дайындау деңгейін, ақыл-ой әрекетінің жылдамдығын, есте сақтау ерекшеліктерін, өз бетімен таңдау қажеттілігі мен білім маршрутын құруды ескеру қажет. оқыту. Компьютерлік оқу құралдарын қолданған кезде ғылыми жұмыстарды есеп түрінде жария түрде қорғауға болады. Ақпараттық технологияларын қолданған кезде студенттердің өзіндік жұмысының көлемі ұлғаяды, бұл оның білім аясының кеңеюіне ықпал етеді.

Ақпараттық технологияларын қолдану білім беру мақсатында мультимедиялық материалдарды дайындауды, білімді бақылау ретінде электрондық оқулықтарды қолдануды - тестіледуді, бейнеконференцияны, студенттердің электронды почтасымен жұмыс жасауды қамтуы мүмкін. Сайып келгенде, бұл оқушының білім алуға деген қызығушылығын, демек, білім сапасын арттырады. Бағдарламалық-әдістемелік кешендер белгілі бір тақырыптар бойынша, оның ішінде теорияны интерактивті режимде бақылау және оқу тапсырмаларын орындаумен ұштастыра отырып зертханалық және практикалық жұмыстарға арналған

материалдар, оқу материалын әзірлеу үшін бақылау және бағалау құралдары бойынша жасалған. .

Ақпараттық жүйелер мұғалімнің жұмысына кең мүмкіндіктер береді. Атап айтқанда, құрал-саймандар ортасы мазмұнды интерактивті оқулықтар құруға мүмкіндік береді. Қазіргі кезде электронды оқулық - бұл барлық қажетті оқу модульдерін қамтитын кеңінен таралған компьютерлік оқыту құралы, ол оқушының өзін-өзі тәрбиелеудегі қажеттіліктерін толығымен қанағаттандыра алатындығын білдіреді. Мультимедиялық технологияның мүмкіндіктері оқушының өзіндік жұмысқа деген қызығушылығын едәуір арттыратын оқу материалдарын жасауға мүмкіндік береді. Компьютерлік бейнеконференциялар жеке сабақтарда жиі қолданылады. Онлайн қол жеткізу режимі бірнеше секунд ішінде қажетті оқу материалын беруге мүмкіндік береді. Бұл материалды игеру процесін жеңілдетеді, өйткені ол студентке қызықты мультимедиялық ақпаратты (бейнелер, фотосуреттер, презентациялар) таратуға мүмкіндік береді.

Шығармашылық ойлауды дамыту үшін нақты уақыт режимінде «электрондық семинарлар» немесе «вебинарлар» өткізу тиімді. Мұндай сабақтарды өткізу мұғалім мен оқушы арасында тығыз байланыс орнатуға мүмкіндік береді. Сабақтың консультативті формасы қашықтан оқыту процесінде электрондық пошта арқылы белсенді қолданылады, ең тиімді технология ретінде және оқу курсының материалдарын беру үшін жиі қолданылады. Жақында виртуалды зертханалық жұмыстар оқу процесінде қолданыла бастады. Осы тренинг сабақтарын өткізуге арналған әдістемелік материалды әзірлеу, әсіресе техникалық мамандықтар үшін айтарлықтай қаржылық шығындарды қажет ететіндігін атап өткен жөн. Студенттердің өзіндік жұмысы қашықтықтан оқыту жүйесінің көп бөлігін алады. Студенттерге кеңес беру Skype бейнебайланыс жүйесін қолдану арқылы жүзеге асырылады. Ақпараттық технологияларды оқыту құралы ретінде оқу үрдісінде белсенді қолданған кезде студенттердің білім беру әлеуетіне баса назар аударылатындығын атап өткен жөн. Қашықтықтан оқыту білім беру ортасының ерекшелігіне байланысты білімді оқу орнынан ыңғайлы уақытта және алыс қашықтықта алуға мүмкіндік береді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. А.М.Мубараков. Актуальные научные исследования в современном мире декабрь 2018 г. выпуск 12(44) Часть 4.-С.126-131
2. Білім туралы Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы.
3. Давыдов, Н.А. Педагогика -М.: ИЭП, 1997. - 134 с.
4. Гарунов, М.Г., Семушина, Л.Г., Фокин, Ю.Г., Чернышев, А.П. Этюды дидактики высшей школы. - М.: НИИ ВО, 1994. - 135 с.
5. Горева, О.М., Осипова, Л.Б. Дистанционное обучение в вузе: модели и технологии /О.М. Горева // Современные проблемы науки и образования. - 2014, № 5; URL: <http://www.science-education.ru/119-14612> (дата обращения: 24.09.2014).
6. Домрачев, В.Г. Дистанционное обучение: возможности и перспективы // Высшее образование в России. - 1994, № 3. - С. 10-12.
7. Тихонов, А.Н. Стратегия и пути перехода от информатизации образования к информатизации регионов России и общества в целом // Бюллетень «Проблемы информатизации высшей школы», 1995 г. Вып. 4.